

ábhair

Airíonna a chur i gcomparáid

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh le stoca cadáis in aice le bosca lóin plaisteach agus fiafraigh cé acu a lúbann agus cé acu a choinneodh anraith. Tar éis na focail 'airí' agus 'comparáid' a ainmniú, tuarann na daltaí cé acu de cheithre stiall lipéadaithe (cárta, plaisteach, cadás, scragall) is mó a lúbfaidh. Déanann na grúpaí tástáil lúbtha chomhroinnte (an fad céanna ag gobadh amach faoi leabhar), chomh maith le seiceálacha tapa ar thrédhearcacht agus ar tharraingt bhog, agus ansin cuireann siad na stiallacha in ord. Cuirtear ceintiméadair lúbtha an ranga isteach san acmhainn idirghníomhach taifeadta sonraí; scríobhann na daltaí ord na lúbtha agus nóta faoi ábhair nádúrtha i gcomparáid le hábhair de dhéantús an duine sa Dialann Imscrúdaithe.

Cuspóirí foghlama

- Ábhair a chur i gcomparáid agus i gcodarsnacht trí thástáil a dhéanamh ar an airí céanna i roinnt samplaí
- Ábhair a chur in ord agus a rá cén chomparáid atá idir ábhair nádúrtha agus ábhair de dhéantús an duine

Sula mbuailfidh an clog – ullmhúchán

An oíche roimh ré, gearr agus lipéadaigh ceithre stiall den mhéid chéanna (~20×3 cm) do gach grúpa: cárta, plaisteach trédhearcach ó fhillteán cáipéisí, éadach cadáis, scragall fillte uair amháin ar a fhad. Cuir leabhar crua-chlúdaigh, rialóir, peann luaidhe agus nóta garbh ar thráidire do gach grúpa. Coinnigh na stiallacha i bhfolach go dtí go mbeidh an réamhrá leis an stoca agus an bosca lóin críochnaithe.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
rud bog laethúil déanta as éadach don réamhrá (stoca cadáis nó tuáille soithí)	1	rang	seomra ranga	aon éadach cadáis glan bog ón seomra ranga
rud righin laethúil plaisteach don réamhrá (bosca lóin nó buidéal plaisteach teimhneach)	1	rang	seomra ranga	aon soitheach plaisteach folamh, righin agus teimhneach ón seomra ranga
stiall chárta (thart ar 20 cm faoi 3 cm, gearrtha as bosca gránaigh nó as seanchárta)	1	grúpa	seomra ranga	stiall gearrtha as bosca cairtchláir rocaigh
stiall de leathán plaisteach (gearrtha as fillteán cáipéisí trédhearcach nó as buidéal uisce folamh)	1	grúpa	seomra ranga	stiall as mála bia trédhearcach (is fearr a oibríonn mála reoiteora níos tibhe)
stiall d'éadach cadáis (thart ar 20 cm faoi 3 cm)	1	grúpa	seomra ranga	stiall as seantuáille soithí glan nó as T-léine cadáis
stiall de scragall alúmanaim (thart ar 20 cm faoi 3 cm, fillte uair amháin ar a fhad chun é a neartú)	1	grúpa	ollmhargadh	scragall ó thráidire bia glan a úsáideadh cheana, é déanta cothrom agus gearrtha
rialóir 30 cm	1	grúpa	seomra ranga	stiall pháipéir ar a bhfuil ceintiméadair marcáilte, cóipeáilte ón gclár
leabhar crua-chlúdaigh (chun ceann amháin de gach stiall a choinneáil síos ag imeall an deisce)	1	grúpa	seomra ranga	fillteán fáinní nó roinnt leabhar léitheoireachta i gcarn
greamáin lipéid nó lipéid de théip chumhdaigh (cárta, plaisteach, cadás, scragall)	4	grúpa	seomra ranga	scríobh na hainmneacha le peann luaidhe ar na stiallacha féin
peann luaidhe agus nóta garbh chun uimhreacha na lúbtha a bhreacadh	1	grúpa	seomra ranga	nóta greamaitheach amháin nó cúl stiall lipéid spártha
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	seomra ranga	páipéar glan d'ord na lúbtha agus do nóta gearr comparáide amháin

Pointe sábháilteachta

Ná déantar ach tarraingt bhog, i bhfad ó aghaidheanna; ná bíodh stiallacha á lascadh i dtreo na súl. Stop a luaithe a stróictear stiall. Coinnigh aon fháiscíní páipéir sa tráidire.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Ná tóg in airde ach an stoca (nó an tuáille soithí) agus an bosca lóin teimhneach; coinnigh na stiallacha tástála as radharc. Caith trí nóiméad ar lúbadh agus ar uisce a choinneáil: glac le gach smaoineamh, agus ansin bog ar aghaidh nuair a thosaíonn na páistí ag cur a gceisteanna féin.
- **Airíonna is féidir linn a chur i gcomparáid:** Scríobh ar an gclár, le cóipeáil, sainmhíniú gearr ar 'airí' agus ar 'comparáid'. Má deir páiste go bhfuil ábhar amháin 'níos fearr', athfhoclaigh é mar 'níos fearr ag lúbadh' nó 'níos fearr do jab ar leith'. Déan nasc tapa le cóta báistí i gcomparáid le geansaí.
- **Cad a cheapaimid a tharlóidh?:** Taispeáin na ceithre stiall lipéadaithe go tapa, agus ansin ná díriú an rang ach ar an tuar faoin lúbadh. Breac ar an gclár dhá nó trí thús abairte a deir na páistí, ina bhfocail féin. Cuir líne amháin leis: tá cárta agus cadás nádúrtha; tá plaisteach agus scragall de dhéantús an duine. Luaigh an dá sheiceáil sracfhéachana thapa ionas nach mbainfidh siad an aird ón tuar faoin lúbadh.
- **Na hábhair a thástáil:** Léirigh os comhair an ranga, ach le cárta agus ansin le plaisteach amháin: an fad céanna, ~15 cm, ag gobadh amach faoin leabhar; tomhais ó bharr an deisce go dtí an rinn; abair na ceintiméadair os ard. Cuir na grúpaí ag obair ar na ceithre cinn; breacann páiste amháin uimhreacha na lúbtha ar an nóta garbh. Is seiceálacha sracfhéachana thapa iad an tseiceáil trédhearcachta agus an tarraingt bhog, gan aon scríobh. Má tá na léamha go léir mar an gcéanna, cuir fad leis an gceann saor; is fíorthoradh é cadás nó scragall bog a chrochann díreach síos ('crochann sé go hiomlán' nó an fad saor in cm).
- **Na hábhair a chur in ord:** Tosaigh leis an lúbadh, agus leis sin amháin: na stiallacha i líne ar an deasc, an nóta garbh fós ar an tráidire. Déan seiceáil randamach ar ghrúpa amháin: 'Taispeáin dom conas atá a fhios agat go bhfuil an scragall níos solúbtha ná an cárta.' Is féidir ábhair a lúbann go cothrom a chur taobh le taobh. Ná cuir ord na trédhearcachta agus ansin ord an nirt leis ach má bhíonn am ann, agus ainmnigh an t-airí gach uair a athraíonn tú.
- **Torthaí na tástála lúbtha a chur ar chairt:** Oscail an acmhainn idirghníomhach taifeadta sonraí; léann na grúpaí amach na ceintiméadair ón nóta garbh agus clóscríobhann tusa figiúr ranga amháin do gach ábhar (an luach láir má bhíonn siad difriúil; an fad saor i gcás 'crochann sé go hiomlán'). Taispeáin an bharrachairt agus fiafraigh cé acu is airde agus cé acu is ísle, ansin tabhair sracfhéachaint ghearr ar ábhair nádúrtha i gcomparáid le hábhair de dhéantús an duine; is ceart go leor má bhíonn an pátrún measctha.
- **Taifead a dhéanamh ar leathanach na dialainne:** Coinnigh an tasc simplí do Rang 2: ord na lúbtha a mheaitseálann cairt an ranga agus nóta gearr amháin faoi ábhair nádúrtha agus ábhair de dhéantús an duine. Fág na ceithre thús abairte ar an gclár. Ná cuir dúshlán breise ach roimh na páistí a chríochnaíonn go luath: jab amháin a d'oirfeadh d'ábhar, nasctha le hairí.
- **Cad a fuaireamar amach?:** Plé ar an scáileán amháin chun ciall a bhaint as na torthaí: is féidir ábhar solúbtha a fhilleadh timpeall ar rudaí, coinníonn ábhar righin a chruth, ligeann ábhar trédhearcach solas isteach, iompraíonn ábhar láidir ualach. Féach thart ar an seomra ar an bhfuinneog, ar an ngeansaí agus ar an gcathaoir. Bailigh na stiallacha isteach i dtráidire an ranga; féach an bhfuil píosaí scragaill ar an urlár.

Cad ba cheart a fheiceáil

Bí ag súil gurb é an cadás (agus an scragall go minic) is solúbtha (titim mhór nó 'crochann sé go hiomlán') agus gurb é an cárta is lú solúbtha; is gnách go mbíonn an plaisteach eatarthu. Trédhearcacht: is é an plaisteach glan is trédhearcaí; is beag trédhearcacht atá sa chadás, sa chárta agus sa scragall. Tarraingt: is é an scragall is éasca a stróictear nó a shíntear; fanann an cárta agus an plaisteach níos daingne. Nuair a bhíonn uimhreacha na lúbtha cosúil le chéile go haisteach, is iondúil gur rógearr a bhí an fad saor: lig do níos mó den stiall gobadh amach agus tomhais arís.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- Deir páistí go bhfuil ábhar amháin 'níos fearr' i gcoitinne, seachas níos fearr ó thaobh airí ar leith nó níos fearr do jab ar leith. — Athfhoclaigh láithreach: 'Níos fearr ag lúbadh, nó níos fearr chun anraith a choinneáil?' Taispeáin arís an stoca agus an bosca lóin, agus an focal 'airí' ar an gclár.
- Athraíonn grúpaí an fad a ghobann an stiall amach, mar sin tagann na difríochtaí sa lúbadh ón mbealach a gcoinnítear í, ní ón ábhar. — Stop an grúpa, taispeáin imeall an leabhair, agus léirigh arís an fad saor céanna ar dhá stiall sula dtomhaiseann siad arís.
- Ceapann páistí go mbíonn an bua i gcónaí ag ábhair nádúrtha, nó go gcailleann siad i gcónaí, i gcomparáid le hábhair de dhéantús an duine. — Ar an mbarrachairt, cuir an cárta agus an cadás taobh leis an bplaisteach agus leis an scragall, agus fiafraigh an bhfuil an pátrún measctha; is toradh cothrom é go bhfuil an cadás an-solúbtha agus an cárta níos righne.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Cuir páistí ag obair i mbeirteanna ag bord an mhúinteora don tástáil lúbtha; coinníonn duine fásta an leabhar socair agus léann an páiste an rialóir, agus ansin cuireann an bheirt na ceithre stiall i líne le chéile, ón gceann is solúbtha go dtí an ceann is lú solúbtha. • Dialann: na lipéid 'is solúbtha' agus 'is lú solúbtha' a chóipeáil ó chairt an ranga, agus tús abairte amháin a chríochnú, gan níos mó.	• Tar éis ord na lúbtha, ord tapa na trédhearcachta a chur leis, ag baint úsáide as na ceithre stiall chéanna, agus cúis amháin a rá os ard. • Sa dialann, na habairtí faoi ábhair nádúrtha agus faoi ábhair de dhéantús an duine a chríochnú, le hairí amháin a chonacthas do gach ceann.	• Jab amháin a d'oirfeadh d'ábhar a scríobh, nasctha le hairí a tástáladh (mar shampla, scragall chun rudaí a fhilleadh mar go lúbann sé timpeall orthu). • Measúnú os ard ar an tástáil chothrom: cad nach mór a choinneáil mar an gcéanna an chéad uair eile ionas gur féidir muinín a bheith as torthaí na lúbtha.

Nasc traschuraclaim

Nasc le Matamaitic: Tomhais agus Sonraí — déantar barraí ranga de léamha lúbtha i gceintiméadair; cuir an ceann is airde agus an ceann is ísle i gcomparáid.

